

عنوان سند:	طرح درس
نام درس: مرجع شناسی عمومی فارسی و عربی	تعداد واحد درسی: 2 واحد
نام استاد: آقای شمسید	صفحه: 1 از 5

معرفی موضوع درس:

مرجع در بحث‌های کتابخانه‌ای اصطلاحاتی است عام، که واژه‌های متفاوتی از آن منشعب می‌شود. هر کدام از این واژه‌ها معنا و مفهوم و کارکرد خاص خود را دارند.

بخش مرجع، منابع مرجع، کتابدار مرجع، گفتمان مرجع، کار مرجع، خدمت مرجع، از این جمله‌اند که در بحث‌های آتی به تعریف و تبیین هر کدام از آن‌ها خواهیم پرداخت.

اهداف اصلی بحث‌های مربوط به مرجع شناسی عمومی عبارتند از:

الف) شناسایی منابع مهم مرجع فارسی و عربی و دسته‌بندی آن‌ها.

ب) ایجاد مهارت‌های جستجو و بازیابی اطلاعات از منابع معرفی شده، جهت پاسخگویی به نیازهای اطلاعاتی مخاطبین.

برای رسیدن به هدف اول، به معرفی منابع پایه و اساسی عمومی مرجع پرداخته می‌شود، و در مورد ساختار و محتوای اطلاعاتی هر کدام توضیح داده می‌شود.

برای رسیدن به هدف دوم، با طرح پرسش‌هایی از این منابع شرکت کنندگان به جستجو در منابع معرفی شده پرداخته و پاسخ درست را می‌یابند. تکرار این تمرین‌ها قابلیت کتابداران را در پاسخگویی به نیازهای اطلاعاتی مخاطبین افزایش داده و کتابخانه را در راستای یکی از فعالیت‌های اصلی خود که دانش‌گستری است موفق خواهد نمود.

عنوان سند:	طرح درس
نام درس: مرجع شناسی عمومی فارسی و عربی	تعداد واحد درسی: 2 واحد
نام استاد: آقای شمسید	صفحه: 2 از 5

عنوان فصل 1: اصطلاح شناسی مرجع

عنوان بخش / جلسه 1: آشنایی با برخی اصطلاحات مرجع

عناوین اجزای آموزشی SCO:

SCO1 - بخش مرجع

SCO2 - کتابدار مرجع، گفتمان (مصاحبه) مرجع

SCO3 - کارمرجع / خدمت مرجع

عنوان فصل 2: واژه نامه ها، فرهنگ های لغات، قاموس ها

عنوان بخش / جلسه 2: تعریف، انواع، ارزیابی، نمونه ها

عناوین اجزای آموزشی SCO:

SCO1 - تعریف واژه نامه ها، انواع واژه نامه ها

SCO2 - ارزیابی واژه نامه ها (فرهنگ ها)

عنوان بخش / جلسه 3: تاریخچه فرهنگ نویسی فرهنگ های فارسی

عناوین اجزای آموزشی SCO:

SCO1 - فرهنگ های پس از اسلام

SCO2 - فرهنگ های معاصر

عنوان بخش / جلسه چهارم: فرهنگ نویسی در زبان عربی، نمونه های فرهنگ های عربی

عناوین اجزای آموزشی SCO:

SCO1: تاریخچه ای کوتاه، ذکر نمونه ها

SCO2: ارزیابی فرهنگ های عربی

عنوان بخش / جلسه پنجم: فرهنگ های اختصاصی زبانی

عناوین اجزای آموزشی SCO:

SCO1: تعریف، تفاوت های واژه نامه های اختصاصی زبانی با واژه نامه های عمومی زبانی از نظر:

- نوع اطلاعات

- کاربرد

SCO2: ذکر نمونه های فارسی

عنوان سند:	طرح درس
نام درس: مرجع شناسی عمومی فارسی و عربی	تعداد واحد درسی: 2 واحد
نام استاد: آقای شمسید	صفحه: 3 از 5

SCO2: ذکر نمونه‌های عربی

عنوان فصل 3: انواع دایره‌المعارف‌ها

عنوان بخش / جلسه ششم: دایره‌المعارف‌ها، دانش‌نامه‌ها

عناوین اجزای آموزشی SCO:

SCO1: تعریف، تاریخچه دایره‌المعارف نویسی در جهان اسلام

SCO2: تحول دایره‌المعارف نویسی در ایران

عنوان بخش / جلسه هفتم: انواع دایره‌المعارف‌ها، ارزیابی دایره‌المعارف‌ها

عناوین اجزای آموزشی SCO:

SCO1: انواع دایره‌المعارف‌ها

SCO2: ملاک‌های ارزیابی دایره‌المعارف‌ها

عنوان بخش / جلسه هشتم: دایره‌المعارف‌های عمومی و فارسی

عناوین اجزای آموزشی SCO:

SCO1: دایره‌المعارف‌های عمومی فارسی دوران قدیم

SCO2: دایره‌المعارف‌های عمومی فارسی دوران معاصر

عنوان بخش / جلسه نهم: دایره‌المعارف‌های عمومی زبان عربی

عناوین اجزای آموزشی SCO:

SCO1: دایره‌المعارف‌های عمومی عربی نگاشته شده توسط ایرانیان

SCO2: دایره‌المعارف‌های عمومی عربی نگاشته شده دوران جدید

عنوان فصل چهارم: کتاب‌شناسی‌ها

عنوان بخش / جلسه دهم: کتاب‌شناسی‌ها، فهرست‌ها، فهرستگان‌ها، نمایه‌نامه‌ها، چکیده‌نامه‌ها...

عناوین اجزای آموزشی SCO:

SCO1: تعاریف، اهمیت این دسته از منابع در پژوهش

SCO2: تقسیم‌بندی کتاب‌شناسی‌ها

عنوان سند:	طرح درس
نام درس: مرجع شناسی عمومی فارسی و عربی	تعداد واحد درسی: 2 واحد
نام استاد: آقای شمسید	صفحه: 4 از 5

عنوان بخش / جلسه یازدهم: معرفی انواع و نمونه‌ها

عناوین اجزای آموزشی SCO:

SCO1: معرفی کتاب‌شناسی های چند زبانه، موضوعی

SCO2: کتاب‌شناسی های منطقه ای، جامع، برگزیده، ملاک های ارزیابی

عنوان فصل پنجم: زندگینامه ها

عنوان بخش / جلسه دوازدهم: تعریف، زندگی نامه نویسی در اسلام و ایران

عناوین اجزای آموزشی SCO:

SCO1: نامه ها و مترادف های فارسی و عربی، زندگی نامه نویسی در جهان اسلام

SCO2: زندگی نامه نویسی در ایران

عنوان بخش / جلسه سیزدهم: تقسیم بندی زندگی نامه ها

عناوین اجزای آموزشی SCO:

SCO1: انواع از نظر زمانی، مکانی، دامنه موضوعی

SCO2: انواع از نظر تعداد، سطح، طرز تلقی

عنوان بخش / جلسه چهاردهم: زندگینامه های فارسی و عربی، ارزیابی

عناوین اجزای آموزشی SCO:

SCO1: نمونه های معتبر فارسی

SCO2: نمونه های معتبر عربی، ملاک های ارزیابی

عنوان فصل ششم: منابع مرجع فوری، منابع پاسخگویی سریع، شبه دایره‌المعارف‌ها

عنوان بخش / جلسه پانزدهم / منابع مرجع فوری

عناوین اجزای آموزشی SCO:

SCO1: تعاریف، انواع

SCO2: ملاک های ارزیابی

عنوان سند:	طرح درس
نام درس: مرجع شناسی عمومی فارسی و عربی	تعداد واحد درسی: 2 واحد
نام استاد: آقای شمسید	صفحه: 5 از 5

عنوان فصل هفتم: منابع جغرافیایی

عنوان بخش / جلسه شانزدهم / تعریف، تاریخچه، انواع نمونه های فارسی و عربی، ارزیابی

عناوین اجزای آموزشی SCO:

SCO1: تعاریف، انواع

SCO2: ملاک های ارزیابی

منابع و مراجع اصلی فارسی:

➤ ایرامی ، هوشنگ . شناختی از دانش شناسی (علوم کتابداری و دانش رسانی) ، { ویرایش 2 } ،

تهران : کتابدار ، 1378

➤ دیانی ، محمد حسن ، معرف زاده ، عبدالحمید ، مبانی مرجع : فنون پرسش و پاسخ یابی از منابع

کتابخانه . مشهد : آستان قدس رضوی ، معاونت فرهنگی ، 1370

➤ ستوده ، غلامرضا . مرجع شناسی و روش تحقیق در ادبیات فارسی . تهران : سازمان سمت

1371

➤ شعبانی ، احمد . مرجع شناسی اسلامی . تهران : دبیرخانه هیات امنای کتابخانه های عمومی

کشور ، 1382

➤ صافی ، قاسم . مرجع شناسی عمومی فارسی و عربی . ویراست 2 ، تهران : سپهر سخن ، چاپار ،

1385

➤ کتس ، ویلیام ری ، مرجع شناسی (تخصصی و عمومی فارسی و غیر فارسی) ، به کوشش حمید

محسنی ، ترجمه همراه با افزوده های فارسی از آیدین آذری ، محسن عزیزی و حمید محسنی .

تهران : کتابدار ، 1386 .

➤ محدثی ، جواد . راهنمای پژوهش : کتابشناسی منابع ، معجم ها ، دائره المعارف ها و کتاب های

کتابخانه ای . دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم ، مرکز انتشارات ، 1374 .

عنوان سند:	طرح درس
نام درس: مرجع شناسی عمومی فارسی و عربی	تعداد واحد درسی: 2 واحد
نام استاد: آقای شمسید	صفحه: 6 از 5

➤ مرادی ، نور الله . مرجع شناسی : شناخت خدمات مرجع و کتاب های مرجع . تهران : فرهنگ مهاجر ، 1373 .

منابع اصلی انگلیسی:

- ❖ Cheney, Frances Neel. Fundamental Reference Sources Chicago: American Library Association, 1971.
- ❖ Kats, William. A. Introduction to Reference Work. Newyork: Mc Graw-Hill, 1987.

پایان

